

30 mei 1881 - G.V.B.(1) - " Te rekenen van 1 juni aenstaende zullen er reis-kaerten heen en weer aen verminderde prijs in verschillende staties van ons land worden afgeleverd. Voor Oostende, Blankenberghe, Heyst, Nieuwpoort, Spa en Chaudfontaine. Volgens de afstand wordt de prijs met 20 tot 40 t.h. verminderd. "

Denk nu niet dat dit het begin was van het sociaal toerisme. In die tijd was het reizen, zelfs naar de kust, het voorrecht van de burgerij. De trein was wel het snel vervoermiddel bij uitstek in de 19e eeuw.

7 september 1881 - G.V.B. - " Men meldt uit Heyst dat zich aldaer een zonderling feit heeft voorgedaen. Zaterdagmiddag was geheel de bevolking van het dorp als van het strand op de been. De zee, die tamelijk hol was, had een schipsmast op 't strand geworpen. Duizenden soorten van dieren, op serpente golijskende en waervan alleen de kop leefde, waren rond dien mast gekruild. 's Avonds wierp de zee nog een stuk mast uit, dat insgelijks vol zat van die soort van serpente. Alwie beenen had liep naer de oever om zich één van die zonderlinge bezoekers aan te schaffen. En op dit ogenblik is er geen huis in geheel Heyst waer niet een soortgelijk serpent in eenen bokaal of iets dergelijks te vinden is. Die serpente verschillen in lengte van 50 tot 70 cm, op den kop alleen zijn zij van schelpen voorzien; het overige van het lijf, één tot twee vingors dik, is met water opgevuld, zodanig dat, wanneer men er eene opening in maakt, het water eruit loopt en slechts een vel overlaet. "

Ik vind geen bevestiging van dit bericht in de J.D.B., die zelden sensatieberichten publiceerde. Het zal wel overdreven zijn dat in elk huis een bokaal zal gestaan hebben met zo'n serpent. Zouden er nog zo'n bokalen bestaan, overgeërfd van de grootouders of overgrootouders? Over welke serpente gaat het hier en hoe is het verschijnsel te verklaren? Misschien vind ik nog een antwoord op deze vragen. Let op het onderscheid dat gemaakt wordt tussen de mensen van het " Dorp " en van het " strand ". In het dorp woonde de vissersbevolking en tegen het strand de mensen die het toerisme in stand hielden.

22 oktober 1881 - G.V.B. - " Bliksem. Zaterdag rond den elfen 's morgens is de genaemde F. Van Damme, landbouwerszoon te Heyst op het veld waer hij werkte, door de bliksem getroffen en op den slag gedood. "

In de J.D.B.(2) vond ik geregeld de volgende advertentie:

HOTEL DU PHARE
G. FREMAUT-COUSSEMENT
DIGUE DE MER
HEYST

Het oudste toeristenverblijf op de duinen van Heist was het paviljoen van F. Demolder, het latere hotel du Phare (1869) genoemd naar de nabije vuurtoren (3). Deze G. Fremaut was ook lid van de jury bij een assissenzaak te Brugge. De bijvoeging " hôtelier " laat geen twijfel over de identiteit. Ook aannemer Alfons Naert zetelde in 1881 in een jury. Hij zetelde eveneens tot oktober 1881 in de gemeenteraad. De verkiezingen van 25 oktober waren voor hem niet gunstig. Rond deze verkiezingen was er heel wat beweging op politiek vlak te Heist. Laten wij de gebeurtenissen eens chronologisch bekijken....

In de J.D.B. van 19 oktober verscheen het volgende bericht (vrij vertaald):

" Men schrijft ons uit Heyst-aan-zee : Vorige zondag werd in deze badstad een " Liberale Associatie " opgericht. Afgevaardigden van de Associaties van Brugge en Blankenberghe hebben door hun aanwezigheid deze belangrijke gebeurtenis luister bijgezet. De toespraken van enkele afgevaardigden, waerin ze de geboorte van den liberale kustliga-verbonden met deze van Brugge- begroetten, werden met een waanzinnig enthousiasme toegejuigd. De nieuwe Associatie heeft 's avonds tijdens een algemene vergadering, de definitieve kandidaten aangeduid voor de gemeenteraadverkiezingen van 25 oktober. Het zijn François Baervoots, Egidius Decorte, Pierre Degroote en Henri Zwaenepoel. "

In de volgende editie schenken zij ook aandacht aan de concurrentie :

" De voorzitter van het verkiezingsbureau heeft gisteren de lijst ontvangen van de kandidaten gepatroneerd door de pastoor en door de partij van de Lagrandisten en Gilliodts, die een verfoeilijke en triestige herinnering achterliet voor onze stad (n.v.d.r.Brugge). Zichier hun namen : Leopold Desutter, Alfons Naert, Edouard Troffaes en Pierre Vlietinck-Blommaert. Laat ons hopen dat de vooruitgang de aanhangers van de onverdraagzame pastoor De Tollenaere de nederlaag zullen toedienen."

Over pastoor De Tollenaere had ik het uitgebreid in het vorige nummer.

De G.V.B. blokletterde na de verkiezingen van 25 oktober : " Groote zegepraal der katholieken ! " hiermee doelend op Brugge en omstreken. " Te Heyst zijn de twee uittredende katholyken Desutter en Naert herkozen " stond er voor Heist.

In de J.D.B. las ik echter : " Eén clericaal geëlimineerd; twee clericalen en twee liberalen verkozen. "

Wat was de werkelijkheid achter deze berichten ?

Vóór de verkiezingen van 25/10/81 bestond de gemeenteraad uit 9 leden, burgemeester Nicolas Mengé, schepenen Leopold Desutter en Leopold Schoutteeten en de raadsleden Pieter Degroote, Pieter Blommaert, Jan Vlietinck-Schepens, Leopold Dumonceau, Pieter Schramme en Alfons Naert. Aan de kandidaatslijsten te zien werden er slechts 4 plaatsen verkiesbaar gesteld. Deze gedeeltelijke vernieuwing van de gemeenteraadsleden werd uitgeloot. Er werden bij twee stemmingen overgegaan tot de loting om de schepenen en raadsleden aan te duiden die de eerste en tweede serie uittredenden zouden vormen. Twee soorten briefjes, één met de namen der schepenen en een ander met de namen van de raadsleden, werden vooraf klaargemaakt. De namen die het eerst uit de bus kwamen waren de 3 raadsleden en schepenen die na 3 jaar zouden vernieuwd worden. De andere 4 namen, die het laatst uit de bus kwamen, werden nog eens 3 jaar later samen met de burgemeester aan de voorkeur van de bevolking onderworpen. Vanaf 1000 inwoners waren er 8 raadsleden en de burgemeester, wat verklaart waarom er 4 werden uitgeloot.

De reeds aangehaalde samenstelling van de gemeenteraad dateerde dus van de verkiezingen van 1878. Kwamen als eerste uit de bus om uit te treden in 1881: Schepenen L. Desutter (Katholiek), L. Blommaert (Liberaal), P. Degroote (L) en Naert (K). In 1884 zou het de beurt zijn aan de anderen waardoor Nicolas Mengé na 30 jaar uit de burgemeesterszetel verdween.

Het bericht in de G.V.B. dat L. Desutter en A. Naert werden herkozen was maar half juist. Ook de J.D.B. had het mis voor. P. Blommaert en A. Naert verdwenen om plaats te maken voor Frans Baervoets (L) en Egide Decorte (L), terwijl L. Desutter (K) en P. Degroote (L) werden herkozen. In februari 1882 was er wel een ballotage nodig tussen E. Decorte en A. Naert, waarbij de eerstgenoemde het haalde en zelfs schepenen werd.

De juist vóór de verkiezingen opgerichte " Liberale Associatie " kreeg erna, wonder boven wonder, een katholieke concurrent.

G.V.B. - 12 november - " Bravo Heyst ! Zondag laatst hebben de katholieken te Heyst eene vergadering gehouden in 't Hotel du Rivage en meer dan 40 kiezers waren er tegenwoordig. Er is eenen katholieken kring gesticht. Het voorlopig bureel bestaat uit m. Desutter (voorzitter), m. Vlietinck-Blommaert (schatbewaarder) en m. Boereboom (sekretaris). Daerenboven is de oprigting eener muziekafdeeling, onder bestier van m. Libeer, ook vastgesteld. Goed, zoo, mannen van goeden wil : handen in de een en in de naeste kiezing zal de liberale coterie geheel en gansch gedaen hebben met roeiën. Geeft ne keer eene les aen Blankenberghe. "

Voor de installatie werden enkele grote bonzen uit de Brugse politiek naar Heist gehaald. Op de frontpagina verscheen toen :

G.V.B. - 24 december - " Bravo Heyst ! Maandag 2e Kerstdag wordt de nieuwe Katholieke Kring van Heyst ingehuldigd. Het Komiteit der Bewarende Associatie zal er eenige harer afgeveerdigden naer toe zenden. Aen hun hoofd zullen staen : Ridder Ruzette en m. de senator van Ockerhout. Men zal vergaderen in het hotel du Rivage. Bravo vrienden van Heyst, gij gaat een schoon en nuttig werk aen. Mochte Blankenberghe volgen. "

Het verslag van de stichtingsvergadering luidde als volgt :

G.V.B. - 31 december - " De inhuldiging van onzer Katholieke Kring was al wat men wenschen kon. De plechtigheid was voorgezeten door m. de president Desutter. Nevens hem zaten m.m. Ridder Ruzette en senator van Ockerhout. In eene voortreffelijke redevoering heeft m. van Ockerhout doen zien hoedanig onze fransche ministers ons Vlaenderen verachten en verdrukken. 't Is al voor Brussel ! Voor Vlaenderen, voor u, niets ! Eindigend, heeft hij betoogd dat Brugge-Zeehaven zoo wel voor Heyst als voor Brugge en geheel het land zou nuttig en voordeelig zijn. En 't volk van te klakken en hem toe te juichen. Daarna heeft m. Beyaert-Storie met vierige woorden uiteengedaen hoe het liberalisme niets anders kan dan afbreken en te niete doen en niet machtig genoeg is dit tot stand te brengen. Gelijk of het altijd is als hij spreekt, drongen zijn woorden in 't herte en wierden zij luidruchtig toegejuicht. Dan werden het reglement gestemd en geteekend door boven de 50 leden. Het getal der leden zal zeere groeien en de Kring van Heyst zal gelijk overal de grootste diensten bewijzen aan de Katholieke Partij . "

Is het dank zij de ijver van de Kring geweest dat Leopold Desutter in 1885 de nieuwe burgemeester werd van Heist ?

Nog meer boeiende zaken zal ik in de toekomst onthullen en wellicht evenveel vragen oproepen.

Dany Vantorre

Bronnen

- (1) De Gazette van Brugge (G.V.B.) 1881
- (2) Le Journal de Bruges (J.D.B.) 1881
- (3) " Heist en de Eiesluis " Maurits Coornaert